

Iva Brkić

BAJKA od porcelana

Iva Brkić u svom bajkovitom, romantičnom, gotovo nežnom, poput porcelana svetu šalje jake vibracije. Njeni komadi primenjenog porcelana su junaci iz bajke, neobične šolje, čajnici, žive jedan svoj život, gotovo paralelno sa njom, na istom putu beskrajne mašte. Ponekad, poput Alise u zemlji čuda, njen porcelan razigrava maštu, šalje poruku, ali iznad svega, osvaja... To se dešava i sa skulpturama koje neodoljivo podsećaju na umetnost bez kraja, na muziku srca i ti zvuci su dokaz da ono što vidimo, želimo i da čujemo...

Povod za naš razgovor je aprilska izložba *Pravna*, još jedna u nizu koja se sada meri metrima, jer skup umetničkih dela je više od instalacije...

KAKO IZGLEDA VAŠ UMETNIČKI PUT?

Uvek sam znala da želim da se bavim nekom vrstom stvaranja. Kad čovek nešto napravi svojim rukama, to je posebna vrsta sreće, i kad jednom to osetiš – stalno hoćeš još. Porcelan je materijal kroz koji se izražavam. Splet okolnosti je doveo do toga i zadovoljna sam što je tako ispalo. Sve ostalo je rad. Kad kažem rad, mislim i na Fakultet primenjenih umetnosti, i na rad na sebi, i rad posle fakulteta, konstantno učenje i neodustajanje. Još u osnovnoj školi sam zavolela slikanje, te sam upisala likovnu školu „Čarli“. Posle osnovne škole je bila mala pauza sa umetnošću jer sam išla u Matematičku gimnaziju, ali sam tu shvatila da ipak bolje plivam sa bojama, četkicama i glinom u rukama. Sledeći korak je bio FPU, smer keramika. I posle toga stvaran život. Dajem sve od sebe čime god da se bavim, ali biram da se bavim onim što volim. To mi je jedna od boljih odluka u životu.

KOJIM PRAVILIMA SE MOŽEMO POIGRAVATI KADA SU UMETNOST I STVARALAŠTVO U PITANJU?

Imam utisak da su sva pravila odavno prekršena i zaobidena toliko davno da je sad i igranje sa pravilima postalo dosadno i očekivano – ne samo u opsegu likovnih umetnosti, već svuda, u muzici, filmu, književnosti, to je prosto recept po kome se ide, ali ne garantuje više neka visoka dostignuća. Meni lično često nedostaje karakter, nešto iskreno i autentično kad gledam izložbe. Fali mi da mi se nešto ureže u mali mozak, ne zato što je to nešto nikad na svetu viđeno, već da je prosto specifično. Tim principom se vodim i u sopstvenom stvaralaštvu. Ne jurim za nedostižnim ciljevima, ne želim da stvorim nov umetnički pravac, nemam super–intergalaktičku–multimedijalnu–globalnu novu ideju, ali zato želim da iz sebe iskopam sve što mogu i to prenesem u svoj rad. Jurim tu jedinstvenost u iskrenosti. Smatram da ne treba ni da se pridržavam pravila, ni da ih namerno ignorišem... Svako treba da stvori neka svoja pravila u koja iskreno veruje i da to prati. Svi drugi načini deluju mi mučno i veštački. Ako malo suzim ovo pitanje na oblast umetnosti kojom se bavim i dotaknem se pojma porcelana, tu postoje neka tehnološka pravila koja se moraju ispoštovati kako bi sam rad postojao. Hoću da kažem da je u mom slučaju zanat u rukama i to su ta opšta pravila koja poštujem. Umetnost je ono što je u nama samima i to isplivava na površinu bez obzira u kom materijalu radiš.

DA LI U VAŠEM UMETNIČKOM STVARANJU POSTOJI PERIOD KADA VAM SVE POLAZI ZA RUKOM, A DA LI IMA PERIODA I KADA ODUSTAJETE?

Ne, ja sam savršena mašina za proizvodnju unikatnih skulptura i upotrebne keramike. Šalim se, naravno.

Nekim danima sve ide kako treba, život je divan, sve završavam na vreme. Nekim danima je sve teško, lomim komade, sve puca, ništa ne razumem. Izgubim kontrolu nad sopstvenim danom. Ali! Dobro sam naučila jednu stvar, a to je da stanem, sagledam kaos i odlučim da ne radim na silu. To ne znači da ne radim ništa tad. U ateljeu uvek ima šta da se radi. Samo se prebacim na nešto korisno što u tom trenutku mogu da savladam. Posle toga uvek dođu bolji dani.

Imam nekoliko segmenata stvaralaštva na kojima radim paralelno. Unikatna utilitarna keramika, tj. šoljice, setovi za čaj i kafu, vaze i generalno predmeti za kuću su nešto na čemu stalno radim. Unela sam svu svoju estetiku i ljubav u te predmete i mislim da to ljudi i prepoznaju. Drugi deo je skulptura, takođe je porcelan u pitanju, ali tu već nema nikakvih pravila vazanih za formu, dimenziju, teksturu, prezentaciju, postavku. To je moj svet koji sam materijalizovala i koji delim sa svima vama. Da se vratim na pitanje, neki dani su bolji za upotrebnu keramiku, a neki za skulpturu. Bitno mi je da prepoznam koji je koji dan na vreme i onda nemam problema.

U OVOM TEŠKOM VREMENU
PROIZVODITE UMETNOST
KOJA JESTE UPOTREBNA,
NEOBIČNA... KOLIKO JE TO
DANAS MOGUĆE PRODATI?

Kad sam počinjala da razmišljam o otvaranju *Gallery1250*, dakle o prodajnoj galeriji specijalizovanoj za autorsku keramiku, nailazila sam na komentare: „Lepo je to, ali kako u Srbiji, bla bla...” u smislu da ovdje nema tog tržišta, potražnje, klijenata za to što ja pravim... Potpuno je suprotno u stvari. Ovdje ima toliko ljudi koju umeju da prepoznaju moje stvaralaštvo i koji vide i razumeju moj stil. Nisu mi potrebni svi ljudi ovog grada, zemlje, planete! Ko radi kvalitetno, predano i u kontinuitetu nađe svoju nišu ljudi koje to zanima. Pre bilo kakvog kretanja u biznis (umetnost je odavno jedna grana biznisa) treba naučiti da ceniš svoje vreme, rad i znanje. Prvo ti, pa će onda i svi ostali. Volela bih da je meni neko ovo rekao kad sam počinjala da se susrećem sa prvom publikom. Manje bih se brinula. Nadam se da ovo čita neko ko se nalazi u kreativnoj dilemi.

POZNATI STE I PO
NESVAKIDAŠNJIM
INSTALACIJAMA.
KAKO SU NASTALE? ŠTA JE
PORUKA? ZA KOGA SU,
PORED SOPSTVENE VOLJE ZA
STVARANJEM, NAMENJENE?

Mnogo razmišljam, brinem i pokušavam da kontrolišem. Veći deo sveta koji me okružuje me plaši (*ali ne izgledam tako*) i nervira. Jedino gde sam potpuno slobodna i svoja je u ateljeu sa svojim radovima, u kreativnom procesu. To je moja igra, lako mi je da improvizujem, tu se snalazim dobro. Nisam lažno skromna i mogu da kažem da imam talenat i tako nešto je bitno razvijati. Pravim sopstveni mikrokosmos i svi su pozvani da provire unutra. Svako vidi ono što mu je najbitnije. Ne želim da ograničavam način na koji se posmatraju moji radovi. Nekad se desi da čujem komentar koji tačno opisuje ono što mi je bilo u mislima dok sam pravila npr. „*Zlatno srce*“. Nekad ne znam da se izrazim rečima, ali mi je drago kad vidim da neko „*dobro čita*“ moje radove.

ZA NEKA DELA NE MOŽE DA
SE NAĐE PUBLIKA... DA LI VI
IMATE TAKVA DELA? IMATE
LI VIRTUELNU PUBLIKU?

To je tačno. Neka dela jednostavno prođu nezapaženo, ali to je i normalno, nije svaki dan vatromet! Pošto se bavim umetnošću i svim što uz to ide sad već petnaestak godina, razvila sam vremenom i taj senzor za to „*dopadanje*“, tj. uglavnom znam koji rad će izazvati najbolje reakcije. To ne znači da imam neko magično dugme na koje kliknem i sve mi bude jasno i ne vodim se u stvaranju tim osećajem. Prvo, važno mi je da budem zadovoljna, pa onda ostali... Ako hoće. Mada moram da priznam da se ponekad baš iznenadim nekim oduševljenjem gde ga nisam očekivala. Sad mi se to desilo na mojoj samostalnoj izložbi „*Primavera*“, gde sam izložila nešto pročišćenije i apstraktnije radove nego dosad. Za rad za koji sam se dvoumila da li da ga uopšte izložim dobila sam najlepše komentare... *Volim i iznenađenja!*

Što se tiče virtuelne publike, za trenutak sam pomislila: „*Pa koja druga postoji?!*“, hoću da kažem da se velike promene dešavaju u svemu, pa tako i u konzumiranju umetnosti. Koliko god meni bio draži lični kontakt i prisustvo u galeriji, mislim da virtuelno postaje primarno. Imam virtuelne kolege, prijatelje, publiku, ali nekako mi je taj termin pogrešan, nije to virtuelna publika, to su ljudi koji iz milion razloga ne mogu da budu ispred nekog rada u tom trenutku, a verujem da bi voleli.

DA LI POZNAJETE LJUDE
KOJI DOPIRU DO SMISLA
I VREDNOSTI VAŠIH DELA?

Poznajem ih mnogo. Volim da imam kontakt sa ljudima koje zanima ono što stvaram. Mislim da poznajem i pamtim svakoga ko je kupio neku moju skulpturu, sliku, šoljicu... Volim da znam gde su mi radovi, volim da čujem utiske, asocijacije i detalje. Zaista cenim svaki komentar i impresiju koju sam dobila od ljudi, bilo uživo, bilo preko društvenih mreža. Imam jednu malu grupu ljudi, neke poznajem lično, neke samo virtuelno, i mogu reći da su to verni poštovaoci mog lika i dela, ponekad se sretnemo ili dopisujemo i oni mi ulepšaju dan. Svako ko se bavi nekom vrstom stvaranja voli da dobije kompliment.

KOLIKO JE ZA UMETNIČKO
DELO I STVARALAŠTVO
VAŽNA ISKRENOST ILI JE
DOVOLJNO DA IZRAZITE
SAMO ONO ŠTO OSEĆATE?

Iskrenost je po mom mišljenju osnova svakog stvaralaštva. Ne mogu da zamislim da neko ima snage i koncentracije da gradi nešto što se zasniva na nekoj laži i neiskrenosti. Možda takvi i postoje, ali ja sam dosta naivna. Ali, to mora da je jako teško i opterećujuće. Iskrenost je aposlutno potrebna, ali ne i dovoljna. Da bi neko delo nastalo od toga se kreće, ali tu je veliki deo procesa koji se ne vidi. Ideju treba sprovesti u delo. Nekad ima previše ideja, a premalo vremena, nekad nema dovoljno jakih ideja. *Najteže je pokrenuti se.* To je kao neki stepenik koji je teško preći. Kad se to savlada, stižu sumnje i razočarenja. To je neizbežno. Nikad ništa ne izgleda dobro na početku. Ali i to treba prevazići i nastaviti dalje. Onda je malo lakše, ali stižu nove igre bez granica, a to je: „Da li je ovo dovoljno dobro? Čemu sve ovo što radim?“ Onaj vidljivi deo procesa kad čovek fizički stvara rukama je zapravo najlakši. Tad je već više od pola gotovo. *Sve je u glavi.*

KOLIKO SU PO VAŠEM MIŠLJENJU IZLOŽBE VAŽNE ZA UMETNIKA?

Imati samostalnu izložbu ili učestvovati na grupnoj je jedan specifičan osećaj. Volela bih da imam neki primer s čime to da uporedim ali nemam. Kad posvetiš vreme, energiju, trud, rad, dane, noći, novac i pažnju i onda sve to prikažeš publici, desi se miks raznih emocija. Malo je čudno, malo je neprijatno, malo je sve lepo, malo si srećan, malo se plašiš. Kao kad sanjaš da si na nekom fantastičnom mestu sa dragim ljudima i onda vidiš da si go. Tu se vraćam na onu iskrenost. Ako je tvoj rad iskren, onda se na svakoj izložbi osećaš ogoljeno. To je uzbuđljivo, zastrašujuće i neophodno za lični razvoj.

Isto tako, svaki rad dobije potpuni oblik tek kad se postavi u adekvatan prostor sa adekvatnim svetlom i u skladu sa drugim radovima. O adekvatnim prostorima za izlaganje neću da pričam, ali prilično sam sigurna da sam završila sa galerijama koje su pod državnim institucijama, barem u Beogradu. Daleko od toga da sam princeza koja zahteva specijalne uslove. Kulturne ustanove kojima je izlagačka delatnost savremenih umetnika osnovna delatnost u najvećem broju slučajeva su ispod svakog nivoa elementarnih uslova. Mislim da mogu da kažem u svoje ime, ali i u ime kolega da je osećaj degradiranosti u svakom smislu veoma prisutan tokom postavke i trajanja izložbi ovde... Možda je sa privatnim galerijama situacija bolja, deluje da jeste.

IMATE LI VAŠE UMETNIČKO ČEDO?

Svaki rad koji sam uradila nekako ima svoju ulogu i svaki je korak ka nečemu novom. Ali, izdvojila bih svoju veliku instalaciju „*Moje omiljene stvari*“ koja se sastojala iz jednog stola dugog pet metara na kojem je više stotina porcelanskih elemenata. Svi zajedno čine jedan poseban svet, svaki element komunicira sa drugim. Bilo mi je zabavno dok sam ga pravila jer se svaka „greška“ u porcelanu pokazala kao idealna stvar za kompoziciju u celini.

I posebno mesto zauzimaju moja „*Zlatna srca*“ – skulpture od papir-porcelana jasne simbolike. Napuklo srce iz kojeg izbija zlato. Dosta sam i jednostavna.

ŠTA JE ONO ŠTO VAS NISMO PITALI, A HTELI BISTE DA KAŽETE?

Drago mi je ako ste stigli do 11. pitanja!

Mogu da iskoristim priliku da kažem jedno veliko hvala od srca svima koji cene i ne odustaju od umetnosti u bilo kom smislu.

Ovaj svet definitivno može da bude lepši i bolji. Ja radim na tome koliko mogu, a volela bih da sam inspirisala barem još jednu osobu da stvori nešto iz srca!

Tekst:
Filip Stojković
Lj.B.S.